

teljica v Ljubecni Viktorija Zorerjeva. Ob priliki upokojitve je izrekel deželni šolski svet svoje priznanje šolskemu vodji v Turjah Jožefu Topolovšku in učitelju Iv. Trobeju.

Goriške vesti.

—g— **Lepa karakterizacija goriškega učitelja.** V ljubljanskem »Slovencu« z dne 17. julija 1915, št. 160, čitamo listek »Krn srdit«, kjer je opisan učitelj **O t r o b a r** s takim izbranim in izrazitim okusom: »Po poklicu je učitelj, siromak po značaju. Na višku svojega stanu ni bil nikoli; mož je bil v vednem nasprotju s to ali ono šolsko oblastjo, zato pa so ga le-te rade odpravile na visoko: v hribe. Kar ga poznam, je vedno služil po najvišjih šolah na Goriškem... Ta njegov obraz je sploh nekaj posebnega. Mislite si štiridesetletnega šibkega suhega moža s sedemdesetletnim podolgastim obrazom, usnjate rjave kože, ki izgleda, kakor bi bila prevelika, zakaj nabira se v nebroj gub in gibic, prožnih in gibkih, kakor bi bila vsaka vstiku s posebnim živcem. Vse te gube ima Otrobark tako v oblasti, da se zdi človeku, ki ga gleda, kakor bi gibal lahko vsako posebej in jih zbral po potrebi v skupine po svoji volji... Prijateljev mož ni imel mnogo. Tovarišem, ki so se izvečine bali njegovih norčij, je bil nadležen. Ker je bil siromak, je bilo čisto treba poseči v žep, da so mu poskrbeli tobaka ali celo še kaj nujnejšega...« Taka pisava v sedanjih časih ni umestna! Tudi goriški učitelji v teh hudih časih v polni meri izpolnjujejo svojo državljansko dolžnost. V zahvalo se pa iz goriškega učitelja norca delajo. V imenu svoje stanovske časti moramo proti temu protestirati. To nam bo menda dovoljeno. Kaj bi neki rekli ljubljanski gospodje, ko bi mi pisali tako o kakem duhovniku?! Kdor je sit in na varnem, naj se ne norčuje iz njega, ki živen in lačen kri in življenje izrtuje domovini in cesarju! O tem žrtvovanju dovoljno govori vsaka številka našega lista!

—g— **Goriški deželni gluhonemi zavod** se je preselil iz Gorice na Kranjsko, in sicer se nahaja deloma v zavodu »Notre Dame« v Kandiji pri Novem mestu, deloma na deželni kmetijski šoli na Grmu.

—g— **V Postojni** sta se preselila okrajno glavarstvo iz furlanskega Tržiča in okrajni šolski svet.

—g— **Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani naznanja:** Vse gg. učitelje goriškega okraja napotujemo v zadnji plač na naslov: P. n. gosp. Fr. Sivec, c. kr. vadniški učitelj v Gorici, c. kr. okrajno glavarstvo. Zaradi možne izpremembe bivališča naj se izvolijo hkrati obrniti na c. kr. okrajni šolski svet goriški v Ajdovščini. Gg. učitelji gradiščanskega okraja naj se obrnejo z naznanilom svojega bivališča in zneska svoje mesečne plače na naslov: P. n. gosp. F. O. Schneider, c. kr. namestniški svetnik, voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški, sedaj v Postojni. Gg. učitelji tržiškega okraja naj se obrnejo na naslov: P. n. gosp. Gasser, c. kr. okrajni glavar, Gradec, Štajersko. V zadevah pokojnih naj se obrnejo: Deželni odbor goriško-gradiščanski, Dunaj I., Reichsrat. Srednješolski učitelji goriški, tržiški itd. naj se obrnejo na ravnateljstva svojih zavodov. Le-ta po izjavi računskega oddelka tržiškega v Postojni prejmejo za mesec avgust vso mesečno vsoto ter razpošljejo posameznim docentom mesečne plače potom poštinih nakaznic. V to svrhu naj voditelji srednješolskih zavodov natančno svoj naslov dopošljejo računskemu oddelku tržiškega namestništva v Postojni.

—g— **V ujetništvo** so odpeljali Italijani vikarja Ivana Franketa iz Gorenjega polja pri Kanalu. Vikar Franke je sin profesorja ces. svetnika Ivana Franketa v Ljubljani.

—g— **Učiteljstvo tolminskega šolskega okraja** se vabi v svrhu nakazanja mesečnih dohodkov natančno naznaniti svoje bivališče (kraj, občina, zadnja pošta in dežela), in sicer na naslov: Andrej Lasič, c. kr. okrajni šolski nadzornik, Goče, pošta Vipava, Kranjsko.

—g— **Okrajni šolski svet za goriško okolico** uraduje začasno v Ajdovščini.

—g— **V Marjanu v Furlaniji** je bila cvetoča obrtna šola. Voditelj Vinko Dolneri, ki se nahaja sedaj na Savi št. 17 pri Celju na Štajerskem, poziva učitelje te obrtne šole, naj mu naznanijo svoje bivališče.

—g— **Iz laškega ujetništva** je nemški pisal iz Cremona nadučitelj Ladislav Likar iz Števerjana: »Mnogo pozdravov iz družbe vojnih ujetnikov«.

—g— **Iz koroških učiteljev** pišejo »Slov. Narodu«: Kakor večina pre-

bivalcev z Goriškega, tako smo se morali tudi mi izseliti. Že bo kmalu tretji mesec, kar smo zapustili svoje domove. Veliko naših ognjišč je že razrušenih, in razbita je hišna oprava, ki je bila edino naše premoženje. Kdaj bomo imeli toliko gmotnih sredstev na razpolago, da si, kar je uničenega, nadomestimo? Tretji mesec bo kmalu, kar smo na tujem in lahko jih nismo preživeli. Naša oblast nam je že 15. maja nakazala dvomesečno plačo, za meseca junij in julij. Ta denar pa smo večina porabili že na potovanju. Saj je samo važna iz Gorice do Ljubljane trajala 2 dni. Ko pa smo si kje dobili za silo opremljeno sobico in prazno kuhinjo, je bilo treba nakupiti najpotrebnejše. In tako je šel morda zadnji vinar iz žepa. Gotovo nismo se nikoli tako nepotrpežljivo čakali mesečnine, kot letošnji 1. avgust. A glej, namesto težko pričakovanih kronic — le notica v časopisih, da nam naša oblast zaradi nepričakovanih ovir ne more še nakazati plač. Dobro je znano gospodom, da še v normalnih časih komaj pretolčemo v mizeriji dolgi mesec. Sedaj pa pri tej neznojni draginji kot begunci na tujem — nepoznani — pa nas pustijo tako na cedilu. Kranjski deželni odbor je bil vendar toli previden, ko je svojemu učiteljstvu nakazal draginjsko doklado. Nam pa še mesečnine ne nakazuje. Danes je že 13. avgusta in še niso odstranjene one ovire. — Kdaj pa bodo? se usojamo vprašati naš c. kr. okrajni šolski svet sedaj v Ajdovščini. Ako ne bodo tako kmalu — je najbolje, da nas kje skupne nastanite, in deželni odbor naj nosi stroške — brez plač. To bi bilo najbolj poceni.

—g— **Smrtna nesreča.** Sina bivšega nadzornika prof. F. Finžgerja je zadela sovražna granata in uničila mlado življenje. — Naše iskreno sožalje!

—g— **Tovariš Fran Belin**, ki leži ranjen v Eggenbergu pri Gradcu, nam piše: »V tej bolnici, kjer sem jaz, je veliko Slovencev ter so vsi težko ranjeni. Jaz se nahajam v bolnici že od oktobra težko ranjen v levo. Žalibog mi ostane roka za vse čase pohabljen.« — In tako ranjenemu učitelju-vojaku so borno učiteljsko plačo — ustavili! Upamo pa, da se omehečajo.

Tržaške vesti.

—t— **»Izgubljeni« tržaški profesorji, učitelji in učiteljice.** Enako kakor tržaške mestne uradnike, kliče cesarski komisar v Trstu tudi občinske profesorje, učitelje in učiteljice, ki so se »izgubili«, naj se dne 9. avgusta ob 10. dopoldne predstavijo v uradu občinskega predstojnika, sicer bodo odpuščeni iz službe. Ti profesorji so: Julij Baschiera, dr. Alojzij Grandi, Alojzij Granello, Marij Migliorini, Marij Picotti, Artenij Ramponi, Henrik Rossmann, Marij Sablich, Gino Saraval; srednješolski učitelji: Angel Scock pok. Andreja, Marija Anaclerio, Adela Lonschar, Valerija Nepi; učitelji: Anton Bergamas, Bruno Brunetti, Josip Calligaris, Humbert Gasparidis, Marij Pasqualis, Ivan Pinamonti, Albin Schmidt, Josip Sommadossi, Periklej Vordoni, Ernest Zweck, in učiteljice: Amelija Boschian, Regina Coen, Ines Incostrera, Lidija Luzzatto, Nina Luzzatto, Klotilda Marina in Olga Petronio. — Kam so se neki »izgubili« in — ali pridejo nazaj v Trst?!

—t— **Počitniški šolski tečaj.** Pričakuje definitivnih ministerialnih odredb glede počitniških tečajev, je c. kr. namestništvo provizorično odredilo, da učiteljsko osebje šolsko mladino tukajšnjih ljudskih in meščanskih šol, in sicer tako deško kakor dekliško, ob dopoldanskih urah primerno zaposlj in nadzira. Kako naj se to zgodi, imajo sedaj urediti šolska vodstva po svojem lastnem preudarku. — Družinskim poglavarjem se toplo priporoča, da vplivajo z vsemi sredstvi na svoje otroke, da bodo pridno in redno obiskovali omenjene tečaje.

—t— **Šolska refekcija.** Šolska refekcija v občinski režiji (ulica Madonna del Mare 13), ki je urejena za prehrano 250 bolnih in konvalescentnih otrok, izbranih od šolske zdravniške sekcije po raznih občinskih šolah, je sprejela tekom tekočega šolskega leta v raznih turnusih 670 učencev. Število obiskov tekom 185 dni, odkar obstoja refekcija, znaša 45.483. Stroški za živila so znašali za vsako posamezno porcijo povprečno 26 vinarjev s splošnimi stroški pa 33 vinarjev. — Reči se mora, da je ta institucija ob sedanjih razmerah pravi blagodat, ker ne nadomestuje samo pomanjkljive domače prehrane, temveč prehranjuje tudi znatno število otrok, ki se nahajajo v najžalostnejših zdravstvenih razmerah. Četudi se je morala mera diete z ozirom na aprovizacij-

ske težkoče skrčiti, so se mesne porcije razdeljevale trikrat na teden. Gledalo se je na to, da je bila hrana raznovrstna in redina ter je odgovarjala zahtevam racionalne prehrane. — Refekcija je bila otvorjena 4. novembra 1914 ter se je zaključila 15. julija 1915. Ker so se šole zopet otvorile za počitniške tečaje, je tudi refekcija z 19. julijem zopet vzpostavljena — Ker je mnogo družin odšlo iz Trsta, in ter se je zdravstveno stanje mnogih otrok, ki so bili prehranjevani od šolske refekcije, izboljšalo, bodo sedaj lahko sprejeti tudi učenci, ki dosedaj niso mogli priti na vrsto.

—t— **V spomin junaške smrti** umrlega tovariša Rada Merška daruje učiteljstvo C. M. šol 32 K moški podružnici C. M. D. v Trstu.

—t— **Poletna šola** v smislu zabavišča in nadzorstva otrok se je začela na vseh občinskih šolah, tako v mestu kot v okolici, v ponedeljek, 19. pret. m. ob 8. zjutraj.

—t— **Iz Sv. Ivana.** Otroška prireditelj z dne 11. pret. mes. v Sv. Ivanskem »Narodnem domu« je uspela nadvse pričakovanje. Dvorana je bila nabito polna, tako kot še nikoli. Videli smo vse svetoivanske rodoljubkinje in rodoljube, a tudi nekatere mestne. Iz tega je razvidno, kako naše ljudstvo rado vidi svoje malčke, ki proizvajajo razne točke. Res, vsakomur je solza silila v oči, ko je mala Melica pozdravljala »tudi one, ki so daleč od nas, daleč, da bronji našo domovino!« V duhu smo jih pozdravljali tudi mi in jim želeli, da se slavni vrnejo zopet v svojo domovino. Ves vzpored se je vršil v občno zadovoljnost. Za tem so bili otroci obdarovani letos z vojnim kruhom, namazanem s povidlom in malinovcem. Skromno je bilo to pogoščenje, a ravno tako hvaležno sprejeto kot druga leta. Pozabiti pa ne smemo tudi naših štirih mladih igralcev, ki so tako lepo igrali razne godbene točke, da jim je občinstvo živahno ploskalo. Le tako naprej, naš slovenski naraščaj!

—t— **Govor tržaškega namestnika.** Tržaški namestnik baron Fries-Skene je sprejel odbor tržaških meščanov, ki ga je prosil, naj bi se prekrstil trg Piazza Grande v Cesarja Franca Jožefa I. trg. V svojem odgovoru je naglašal med drugim namestnik: »Skupnosti Trsta z avstrijsko državo ne bo nikdar več omajeval noben zunanji, a tudi noben notranji sovražnik. Na zunaj nas štiti naš oster meč, brezprimerna vztrajna hrabrost naših junaških čet. Počenjanje tistih pa, ki so poizkušali v notranjosti širiti strup nezvestobe, se mora za vedno končati. Skrbeti hočem za to, da bodo vbodoče v Trstu le Avstrijci in da ostane Trst vedno dobro avstrijski.«

—t— **Slovenska narodna društva v Trstu in okolici.** Pod predsedništvom tovariša Germka se je vršil v nedeljo, 18. pret. mes., v dvorani tržaškega »Narodnega doma« sestanek, na katerega so bili izozemši Opčin in Sv. Križa povabljeni zastopniki vseh slovenskih narodnih društev v mestu in okolici. Povabilu sklicateljev so se z malimi izjemami odzvala vsa naša društva, ki jih je sedaj po poročilu dr. Agneletta 72 in jih sedaj deluje še 43, večinoma gospodarska, konsumna, strokovna in pogrebna društva in Ciril-Methodove podružnice, ostalih 29 pa je bilo zaradi izrednih razmer primoranih, da so ustavila svoje delovanje. Po poročilu in dovršeni debati o društvi je bila na predlog tovariša Engelmana izvoljena eksekutiva 7 članov in 3 namestnikov (dr. Josip Agneletto, Anton Brandner, Pavla Hočevarjeva, Ferdo Kleinmayer, Franc Kravos, Josip Šorn, Anton Vouk, Josip Macarol, Svetko Martelanc in Drago Širok), ki je bil poverjena naslednja naloga: 1. Pregledati notranje stanje posameznih društev. 2. Društvom, ki niso ustavila svojega delovanja, pomagati z delom in nasveti. 3. Pri onih društvih, ki ne morejo nadaljevati svojega delovanja, urediti njih vsaj najpotrebnejše notranje zadeve 4. Nadzirati delovanje delujočih društev.

—t— **Imenovanje v armadi.** Za poročnika v evidenci domobranstva je imenovan državni poslanec dr. Otakar Rybař. Bil je že svoj čas rezervni poročnik, dokler ni potekla doba vojaške obveznosti; sedaj je bil dr. Rybař zopet potrjen k vojakom in je zaradi tega novič imenovan za poročnika. — Našemu uredniku je pisal dr. Rybař: »Tukaj na koroški meji, visoko v gorak imamo precej težko službo. Nепrestano dežuje, mraz je pa tak, kakor pri nas v Trstu komaj meseca novembra... Vendar se drži moštvo nasploh dobro in pridno, tako da je bil naš oddelek, ki obstoji skoro iz samih Slovencev, že nekolikokrat pohvaljen.«

—t— **Umrli je v Trstu** Jernej Novak, vpokojeni šolski sluga na c. kr. državni gimnaziji. Bil je zaveden slovenski mož.

—t— **Skrbne matere** so darovale ubogim dečkom CMD. šole na Acquedottu K kron. slkrema hvala!

—t— **Dekliški CM. šoli na Acquedottu** je podarila gospa I. Mohorčičeva izredno lepo in bogato zbirko prirodoslovnih učil, za kar ji izreka najiskrenejšo zahvalo šolsko vodstvo.

—t— **Razpis štipendije.** Z začetkom šolskega leta 1915/1916. se odda štipendija iz ustanove Alberta Byka v znesku 600 K na leto, namene na tržaškemu dijaku, ubožnemu in vrednemu podpre, ki obiskuje vseučilišče ali tehniko. Prošnje, opremljene z dokazili o starosti, gospodarskem stanju rodovine in napredku v zadnjih dveh polletjih študij, je treba do 30. dne avgusta t. l. vložiti v vložnem uradu mestnega magistrata.

—t— **Trst.** Znani nemški publicist vseučiliški asistent dr. W. Schmidt piše v »Berliner Tageblattu« članek s tem naslovom. Pisatelj pravi: »Trst je po svoji sestavi vrlo zanimivo mesto. Naravnost se dajo ločiti tri zone, ostro ločene ena od druge: nemška, italijanska in slovenska. Tujec, ki pride v to veliko mesto s parnikom ali z enega obeh kolodvorov, stopi v nemško zono. Tu so najelegančnejše stavbe, trgovine in svet. Iz tega dela pride v čisto nasproten del, v italijanski Trst umazanih ulic in šele zunaj mesta na drugi strani se začneja slovenski del.« Obširno razpravljajo o nemškem in italijanskem delu, pravi nadalje: »Tako tedaj živi v Trstu približno stotisoč Italijanov in še enkrat in pol toliko Slovencev. Pravzaprav ne spadajo v mesto. Predstavljajo tretjo zono Trsta, v katero prideš, če se ospeš v najbližje vasi, ki so se nanizale na strmih obronkih in golem kamenju Krasa. Tukaj zmanjka vsaka sled italijanske in italijanščino zapaziš le na uradnih rzglaslih in reklamnih tablah. Tako je to v vsem istrskem Primorju. Samo v pristaniških mestih je svet italijanski, a notranjost dežele, zaledje je ostalo popolnoma neitalijansko. Italijansko prebivalstvo, ki stajuje na obali, pa doli notri v Dalmacijo je — pravijo — benečanskega izvora. V Istri in Dalmaciji je samo obrežna črta italijanska in še to samo v večjih mestih. Na kopnem takoj začneja slovenski jezik z zvočnimi soglasniki, ki mehki Trieste pretvarjajo v trdi Trst. Nočem tukaj govoriti o Slovenceh, o onem ponosnem človeku, ki s trdim delom koplje boren kruh iz neplodnega Krasa in ki ima še manjše zahteve nego Italijani in zaradi tega vedno boljše napreduje in tukaj kakor drugje ogroža nemško stvar. V mirnem času smo s skrbjo gledali to polahno napredovanje slovenskega elementa, danes pa, ko stojijo vsi narodi Avstrije zvesto drug ob drugem v boju proti vsakemu sovražniku, se nam ta nevarnost ne vidi več tako velika, ker smo videli, da ena narodna vez more tudi narode več jezikov vezati in zediniti v veliko nepremagljivo edinstvo.«

—t— **Ivan Martelanc** †. V Barkovljah je umrl v visoki starosti starejšina zndane narodne rodovine Martelanceve, stavbenik Ivan Martelanc. Umrl je bil med prvoboritelj tržaških Slovencev, zvest narodni delavec iz Nabergojeve dobe, več let mestni svetovalec in deželni poslanec ter odbornik politiškega društva »Edinost«. Blag spomin preminitemu možu, ki je bil tudi prijatelj šoli!

—t— **Poziv v pokoju se nahajajočemu in v Trstu stanujočemu učiteljskemu osebju ljudskih in meščanskih šol.** V smislu odloka c. kr. ministrstva za uk in bogočastje od 28. julija 1915, št. 2346-K. M. M., more za prihodnje šolsko leto tudi za pouk na javnih ljudskih in meščanskih šolah v slučaju potrebe prihajati v poštev vpokojeno učiteljsko osebje ljudskih in meščanskih šol, ako so po svoji telesni in duševni kreposti in po svoji pedagoško-didaktični sposobnosti še sposobni, da se sprejmejo provizorično v službo. — Pozivljajo se torej v pokoju se nahajajoče in v Trstu bivajoče učiteljske osebe, da se prostovoljno zglase za provizorično supletorično uporabo na javnih ljudskih in meščanskih šolah za prihodnje šolsko leto 1915/16. Zglase naj se pri c. kr. namestništvem svetniku, ali pa, ako žele biti nameščeni na državnih ljudskih šolah, pri c. kr. namestništvu ter naj pri tej priliki navedejo potrebne podatke o svojih personalijah (rojstvo leto, stroko, datum vpokojitve, število službenih let, zadnje službeno mesto, stalno bivališče). V prijavih se navedejo lahko tudi eventualno želje glede pomožne uporabe, zlasti kar se tiče zavoda in odmere pouka.

—t— **Razglas natečaja.** Začetkom II. tečaja šolskega leta 1914/15. se podeli ena štipendija iz ustanove škofa dr. Jurija Dobrile letnih 224 kron. K uživanju so poklicani dijaki iz sorodstva ustanovnika, in sicer najprej najbližji, potem bolj oddaljeni. V slučaju, da ne bo takih pro-